

V I Lenin

Om brott mot enheten som döljs med skrik om enhet

Den nutida arbetarrörelsens problem är i många hänseenden ömtåliga – i synnerhet för gårdagens (dvs den historiskt sett just förflutna etappens) representanter för denna rörelse. Hit hör framför allt frågorna om det s k fraktionsväsendet, splittringen osv. Inte sällan kan man få höra upprörda, nervösa och nästan hysteriska böner av intellektuella deltagare i arbetarrörelsen om att dessa ömtåliga frågor inte skall beröras. För dem som upplevt de många åren av kamp mellan de olika riktningarna bland marxisterna, exempelvis sedan 1900-01, kan naturligtvis många resonemang om dessa ömtåliga frågor vara överflödiga upprepningar.

Men för närvarande finns det inte så värst många, som deltagit i den fjortonåriga kampen mellan marxisterna (och ett ännu mindre antal har deltagit i den aderton–nittonåriga kampen, om man räknar från de första symtomen på ekonomismens framträdande). Det övervägande flertalet arbetare, som i våra dagar fyller marxisternas led, minns inte den gamla kampen eller vet ingenting alls om den. För detta övervägande flertal (vilket bland annat också framgår av en rundfråga i vår tidskrift”) är dessa ömtåliga frågor av särskilt stort intresse, och vi ämnar nu dröja vid dessa frågor, vilka av Trotskij's ”fraktionslösa arbetartidskrift” *Borba skenbart* framförts som någonting nytt (och vilka verkligen är nya för den unga arbetargenerationen).

I. Om ”fraktionsväsendet”

Trotskij kallar sin nya tidskrift ”fraktionslös”. Detta ord skjuter han i förgrunden i anmälningarna och det understryks jämt och ständigt i redaktionella artiklar såväl i själva *Borba* som i den likvidatoriska *Severnaja Rabotjaja Gazeta*, där Trotskij i en artikel presenterade *Borba* innan den började komma ut.

Vad är då ”fraktionslöshet”?

Trotskij's ”arbetartidskrift” är Trotskij's tidskrift *för* arbetare, ty i tidskriften finns inga spår av vare sig något arbetarinitiativ eller någon kontakt med arbetarorganisationerna. I sin önskan att vara populär förklarar Trotskij i sin tidskrift för arbetare vad orden territorium, faktor osv betyder.

Mycket bra. Men varför inte också förklara ordet fraktionslöshet för arbetarna? Är det då *mera* begripligt än orden territorium och faktor?

Det är dock inte det saken gäller. Saken är den, att den unga arbetargenerationen genom etiketten ”fraktionslöshet” *förs bakom ljuset* av de sämsta representanterna för fraktionsväsendets sämsta kvarlevor. Det är värt att ägna lite tid åt att klargöra detta.

Fraktionsväsendet var det socialdemokratiska partiets viktigaste kännetecken under en bestämd historisk epok. Nämligen från 1903 till 1911.

För att så åskådligt som möjligt klargöra vad som var det väsentliga i fraktionsväsendet, måste man dra sig till minnes de konkreta förhållandena t ex 1906-07. Partiet var då enhetligt, det var inte sprängt, men det fanns ett fraktionsväsen, dvs verkligheten fanns det inom det enhetliga partiet *två* fraktioner, två realiter skilda organisationer. De lokala arbetarorganisationerna var enhetliga, men i varje viktig fråga utarbetade de två fraktionerna två slags taktik. Dessas försvarare stred sinsemellan i de enhetliga arbetarorganisationerna (t ex vid diskussionen om parollen *duma-* eller *kadetregering* 1906 eller vid valen till Londonkongressen 1907), och frågorna avgjordes genom *majoritetsbeslut*: den ena fraktionen led nederlag på den gemensamma kongressen i Stockholm 1906 och den andra på den gemensamma kongressen i London 1907.

Detta är allbekanta fakta ur den organiserade marxismens historia i Ryssland.

Det räcker med att erinra sig dessa allmänt kända fakta för att se vilken flagrant osanning Trotskij sprider.

Sedan 1912, i redan mer än två år, finns det inget fraktionsväsen bland de organiserade marxisterna i Ryssland och inga stridigheter om taktiken i de enhetliga organisationerna, på de *enhetliga* konferenserna och kongresserna. Det som finns är en *fullständig* brytning mellan likvidatorerna och partiet, vilket i januari 1912 officiellt förklarade att likvidatorerna inte tillhör det. Trotskij kallar ofta detta förhållande ”splittring”, och denna beteckning skall vi tala mer om i fortsättningen. Men det är ett otvivelaktigt faktum att ordet fraktionsväsen *inte överensstämmer med sanningen*.

Detta ord är, som vi redan sagt en upprepning, en kritiklös, dum och meningslös upprepning av vad som var sant igår, dvs under en redan förfluten period. Och när Trotskij talar om ”fraktionskampens kaos” (se nr 1, s 5, 6 m fl), blir det genast klart, *vilket* passerat förflutet som talar ur hans mun.

Låt oss betrakta sakernas nuvarande tillstånd från de unga ryska arbetarnas ståndpunkt, vilka nu utgör nio tiondelar av de organiserade marxisterna i Ryssland. De har framför sig *tre* olika massuppfattningar eller masströmningar inom arbetarrörelsen: ”pravdisterna” kring en tidning med en upplaga på 40 000 exemplar, ”likvidatorerna” (15 000 exemplar) och vänster-narodnikerna (10 000 exemplar). Upplagesiffrorna ger läsaren en uppfattning om ifrågasvarande propagandas masskaraktär.

Nu kan man fråga sig vad detta har med ”kaos” att göra. Det är känt att Trotskij tycker om granna och tomma fraser, men ordet kaos är *inte bara* en fras, utan det innebär *dessutom* att överföra (rättare sagt ett misslyckat försök att överföra) förhållandena *av igår* inom *exilen* till Ryssland av idag. Det är sakens kärna.

Det finns inget ”kaos” i marxisternas kamp mot narodnikerna. Det vågar, får man hoppas, *inte ens* Trotskij påstå. Kampen mellan marxisterna och narodnikerna har redan pågått i över 30 år, dvs allt sedan marxismens uppkomst. Orsaken till denna kamp är att två olika klassers, proletariats och böndernas, intressen och åsikter i grund skiljer sig från varandra. Om det överhuvudtaget råder ”kaos” någonstans, så är det bara i huvudet på de konstiga människor, som inte förstår detta.

Vad blir då krav? ”Kaos” i marxisternas kamp mot likvidatorerna? Även det är osanning. Kamp mot en *riktning* som hela partiet betecknat som riktning och utdömt sedan 1908 kan inte kallas kaos. Den som inte är likgiltig för marxismens historia i Ryssland, han vet att likvidatorriktningen t o m ifråga om ledarnas och anhängarnas sammansättning är ouplösligt och intimt förbunden med ”mensjevismen” (1903-08) och med ”ekonomismen” (1894-1903). Alltså har vi också här att göra med en nästan tjugoårig historia. Att betrakta det egna partiets historia som ”kaos” innebär att vara oförlåtligt tom i huvudet.

Men betrakta det nuvarande tillståndet från Paris’ eller Wiens *horisont*. Omedelbart förändras alltsammans. *Förutom* ”pravdisterna” och ”likvidatorerna” finns ytterligare *inte mindre än fem ryska* ”fraktioner”, dvs enskilda grupper som vill räkna sig till ett och samma socialdemokratiska parti: Trotskijs grupp, de två Vperjod-grupperna, de ”partitrogna bolsjevikerna” och de ”partitrogna mensjevikerna”. I Paris och Wien (jag tar som exempel två särskilt stora centra) känner alla marxister mycket väl till detta.

Här har Trotskij i viss mening rätt: detta är verkligen friktionsväsen, det är sannerligen ett kaos!

Detta är ”fraktionsväsen”, dvs nominell enhet (*i ord* tillhör alla ett parti) och reell splittring (i verkligheten är alla grupper självständiga, förhandlar med varandra och sluter överenskommelser som suveräna stater).

Detta är ”kaos”, dvs frånvaro (1) av objektiva, kontrollerbara uppgifter om dessa fraktioners förbindelse med arbetarrörelsen i Ryssland och (2) av material för att bedöma dessa fraktioners verkliga ideologiska och politiska fysionomi. Ta en period på hela två år – 1912 och 1913. Det var som bekant år av livaktighet och uppsving för arbetarrörelsen, då ingen strömning eller riktning, som i någon mån liknade en *masströmning* (och i politiken räknar man ju bara med masströmningar), *kunde undgå* att göra sig märkbar i valen till fjärde duman, i strejkrörelsen, i de legala tidningarna, inom fackföreningarna, i försäkringskampanjen osv. Ingen, inte en enda, av dessa fem fraktioner i utlandet har under hela denna tvåårsperiod på något sätt gett sig tillkänna *i någon enda* av de nyssnämnda yttringarna av arbetarnas massrörelse i Ryssland!

Det är ett faktum som envar lätt kan kontrollera.

Och detta faktum bevisar att vi hade rätt, när vi talade om Trotskij som en representant för ”fraktionsväsendets sämsta kvarlevor”.

Den i ord fraktionslöse Trotskij är, vilket är uppenbart för alla som i någon mån känner till arbetarrörelsen i Ryssland, en representant för ”Trotskijs *fraktion*”. Här har vi fraktionsväsen, ty de båda väsentliga kännetecknen är förhanden: (1) i ord erkänns enheten och (2) i handling avsondrar man sig som grupp. Här har vi en kvarleva av fraktionsväsendet, ty det är här omöjligt att upptäcka någonting som på allvar skulle innebära en kontakt med arbetarnas massrörelse i Ryssland.

Här har vi slutligen den sämsta formen av fraktionsväsen, ty det finns *ingen* bestämdhet i ideologiskt och politiskt avseende. Denna bestämdhet kan varken fränkännas praxisterna (t o m vår avgjorde motståndare L Martov erkänner vår ”sammanhållning och disciplin” ifråga om de allmänt kända officiella besluten i alla frågor) eller likvidatorerna (de har, åtminstone de mest betydande av dem, en mycket bestämd fysionomi, nämligen en liberal och inte en marxistisk).

Man kan heller inte förneka en viss bestämdhet hos en del av de fraktioner som liksom Trotskijs fraktion reellt endast existerar från Wiens och Paris’ men alls inte från rysk ståndpunkt. Så har exempelvis den machistiska gruppen Vperjod bestämda *machistiska* teorier. De ”partitrogna mensjeviker” förnekar bestämt och avgjort dessa teorier och försvarar marxismen samt utdömer likvidatorerna i teoretiskt avseende.

Trotskij har däremot ingen som helst ideologisk eller politisk bestämdhet, ty patentet på ”fraktionslöshet” innebär bara (vi skall genast få se detta mera ingående) ett patent på fullständig frihet att *hoppa över* från en fraktion till en annan och tillbaka igen.

Sammanfattningsvis:

- 1) Trotskij varken förklarar eller förstår den historiska betydelse som de *ideologiska* skiljaktigheterna mellan riktningarna och fraktionerna inom marxismen har, fastän dessa skiljaktigheter fyller socialdemokratins tjuguariga historia och rör nutidens grundläggande frågor (som vi senare kommer att visa);
- 2) Trotskij har inte förstått *fraktionsväsendets* grundläggande särdrag, nämligen erkännande av enheten i ord och splittring i verkligheten;
- 3) under ”fraktionslöshetens” flagg försvarar Trotskij en av de utlandsfraktioner, som är särskilt renons på idéer och saknar grund inom Rysslands arbetarrörelse.

Det är inte guld allt som glimmar. Det finns mycken glans och mycket klang i Trotskij's fraser, men det finns inget innehåll i dem.

II. Om splittringen

”Om det inte finns fraktionsväsen, dvs erkännande i ord av enheten men faktisk avsöndring, hos er pravdister, så finns det någonting värre – nämligen splittringsverksamhet”, invänder man mot oss. Just så säger Trotskij, som är ur stånd att tänka konsekvent och att bringa sina fraser i samklang med varandra och som än tjuter mot fraktionsväsendet och än skriker:

”Splittringen gör den ena självmördande landvinningen efter den andra.” (Nr 1, s 6)

Det kan endast finnas en mening i detta uttalande: ”*Pravdisterna* gör den ena landvinningen efter den andra” (det är ett objektvt, kontrollerbart faktum, som kan fastställas genom studium av arbetarnas massrörelse i Ryssland exempelvis under 1912 och 1913), *men jag, Trotskij*, utdömer pravdisterna (1) som splittrare och (2) som självmordspolitiker.

Låt oss analysera detta.

Först och främst vill vi tacka Trotskij. För inte så länge sedan (från augusti 1912 till februari 1914) följde han F Dan, vilken som bekant hotade med och uppmanade till ”mord” på anti-likvidatorriktningen. Numera hotar Trotskij inte med ”mord” på vår riktning (och vårt parti – ta inte illa upp, medborgare Trotskij, ty det är ju sant!) utan profeterar bara att den kommer att mörda sig *själv!*

De är betydligt mildare, inte sant? Det är nästan ”fraktionslöst”, eller hur?

Men skämt åsido (ehuru skämt är det enda sättet att mildt reagera på Trotskij's outhärdliga frasmakeri).

”Självmord” är helt enkelt en fras, en tom fras, enbart ”trotskism”.

Splittringsverksamhet är däremot en allvarlig politisk anklagelse. Denna anklagelse mot oss upprepas på tusentals olika sätt både av likvidatorerna och alla ovan uppräknade grupper, vilka från Paris' och Wiens horisont otvivelaktigt existerar.

Alla upprepar de denna allvarliga politiska anklagelse förvånansvärt lättsinnigt. Se på Trotskij. Han har erkänt, att ”splittringen gör [läs: pravdisterna gör] den ena självmördande landvinningen efter den andra.” Han tillägger:

”*Talrika avancerade arbetare som befinner sig i ett tillstånd av fullständig politisk förvirring blir ej sällan själva aktiva splittringsagenter.*” (Nr 1, s 6)

Kan man finna exempel på en lättsinnigare inställning till frågan än den som avslöjas genom dessa ord?

Ni beskyller oss för splittringsverksamhet, emedan vi inte ser någonting annat än likvidatorriktningen på arbetarrörelsens fält i Ryssland. Ni anser alltså vår inställning till den vara oriktig? I verkligheten är *alla* ovan uppräknade utlandsgrupper, hur mycket de än skiljer sig från varandra, ense just i att de anser vår inställning till likvidatorriktningen vara oriktig, anser den vara ”splittrande”. Häri består också *alla* dessa gruppers likhet med (och väsentliga politiska närmande till) likvidatorerna.

Om vår inställning till likvidatorriktningen är teoretiskt och principiellt oriktig, så hade Trotskij *direkt* bort säga detta, *bestämt* förklara och utan omsvep visa varför han anser den vara oriktig. Men denna väsentliga punkt har Trotskij undvikit i flera år.

Om vår inställning till likvidatorriktningen vederläggs i praktiken, genom rörelsens erfarenhet, så måste man undersöka denna erfarenhet, men Trotskij gör inte heller detta.

”Talrika avancerade arbetare”, erkänner han, ”blir *aktiva splittringsagenter*” (läs: aktiva förespråkare för Pravdas linje, taktik och organisationssystem).

Vad är då orsaken till den beklagansvärda företeelsen att *avancerade* arbetare, och därtill *talrika*, vilket enligt Trotskij's erkännande bekräftas av erfarenheten, tar ställning för Pravda?

Det beror på dessa avancerade arbetares ”fullständiga politiska förvirring”, svarar Trotskij.

Denna förklaring är utan tvivel utomordentligt smickrande för Trotskij, för alla fem utlandsfraktionerna och för likvidatorerna. Trotskij tycker mycket om att med ”lärd kännarmin” och med svulstiga och klingande fraser förklara historiska företeelser på ett för honom själv smickrande sätt. Om ”talrika avancerade arbetare” blir ”aktiva agenter” för en politisk linje och en partilinje, som inte överensstämmer med Trotskij's, så avgör Trotskij hastigt och lustigt frågan utan att generera sig: dessa avancerade arbetare befinner sig ”i ett tillstånd av fullständig politisk förvirring” medan han, Trotskij, tydligen befinner sig ”i ett tillstånd av politisk fasthet, klarhet och rätt vald linje! ... Och samme Trotskij slår sig för bröstet och dundrar mot fraktionsväsendet, mot cirkelväsendet och mot att intellektuella vill påtvinga arbetarna sin vilja!

När man läser sådana saker, frågar man sig sannerligen osökt om inte dylika röster kommer från sinnessjukhuset.

Partiet ställde ”de avancerade arbetarna” inför frågan om likvidatorriktningen och utdömandet av den från och med år 1908, medan frågan om ”brytning” med en noga bestämd likvidatorgrupp (nämligen gruppen Nasja Zarja) – dvs om det omöjliga i att bygga upp partiet på annat sätt än *utan* denna grupp och mot den – restes i januari 1912, för mer än två år sedan. Den övervägande majoriteten av de avancerade arbetarna uttalade sig just *för* stöd åt ”januari-linjen” (1912). Trotskij erkänner själv detta faktum med orden ”landvinningar” och ”talrika avancerade arbetare”. Och Trotskij avfärdar det med att helt sonika *skymfa* dessa avancerade arbetare som ”splittrare” och ”politiskt förvirrade”!

Personer, som inte förlorat förståndet, kommer att dra en annan slutsats av dessa fakta. Där de medvetna arbetarnas flertal slutit sig samman på grundval av exakta och bestämda beslut, där finns det *enighet* i åsikter och handlingar, där finns det partitrohet och parti.

Där vi sett likvidatorer, vilka ”avlägsnats från sina poster” av arbetarna, eller ett halvt dussin utlandsgrupper, vilka under två år *inte på något sätt* bevisat att de har kontakt med arbetarnas massrörelse i Ryssland, just där härskar förvirring och *splittringsverksamhet*. När Trotskij nu försöker övertala arbetarna att *inte uppfylla beslut* av det ”hela” som marxisterna-pravdisterna erkänner, *försöker* han att desorganisera rörelsen och framkalla splittring.

Dessa försök är vanmäktiga, men man måste ju avslöja de små intellektuella gruppernas ledare, som förblindats av sin egenkärlek och skriker om splittring, när de själva splittrar, som på något över två år lidit *fullständigt nederlag* inför ”de avancerade arbetarna” och som med otrolig fräckhet *struntar* i dessa avancerade arbetares beslut och vilja och kallar *dem* ”politiskt förvirrade”. Detta är ju helt och hållet Nozdrjovs eller Judusjka Golovljovs metoder.

I enlighet med vår plikt som skriftställare kommer vi som svar på de upprepade skriken om splittring att utan att förtrötta upprepa de ovederlagda och ovederläggliga *exakta* uppgifterna. I andra duman var 47 procent av arbetarkurians deputerade bolsjeviker, i tredje duman 50 procent och i fjärde duman 67 procent.

Där har vi ”de avancerade arbetarnas” majoritet, där har vi partiet, där har vi flertalet medvetna arbetares enhet i åsikter och handling.

Likvidatorerna invänder (se Bulkin och L M i nr 3 av Nasja Zarja), att vi använder argument från de stolypinska kuriorna. Det är en oförnuftig och ohederlig invändning. Tyskarna mäter sina framgångar genom val enligt den bismarckska vallagen, som utesluter kvinnorna. Endast sinnessjuka skulle kunna lägga de tyska marxisterna detta till last. De mäter sina framgångar under *gällande* vallag utan att på något sätt rättfärdiga dess reaktionära inskränkningar.

Så har också vi utan att försvara vare sig kurian eller kuriesystemet mätt våra framgångar under *gällande* vallag. Kurior fanns det i alla tre dumorna (andra, tredje och fjärde), och inom en och samma arbetarkuria, inom socialdemokratien, har en *fullständig* förskjutning ägt rum till nackdel för likvidatorerna. Den som inte vill bedra sig själv och andra måste erkänna det objektiva faktum att *arbetarnas enhet* mot likvidatorerna har segrat.

Den andra invändningen är lika "förnuftig": "På den och den bolsjeviken röstade (eller deltog i valen) även mensjeviker och likvidatorer". Utmärkt! Men gäller inte detta också de deputerade som *inte* är bolsjeviker: 53 procent i andra duman, 50 procent i tredje duman och 33 procent i fjärde duman?

Om det hade varit möjligt att i stället för uppgifterna om de deputerade ta uppgifter om elektorerna eller arbetarnas befullmäktigade osv, så hade vi gärna gjort det. Men sådana mer utförliga uppgifter saknas, och följaktligen slår "disputanderna" helt enkelt blå dunster i ögonen på folk.

Och hur förhåller det sig med uppgifterna om de arbetargrupper som stött de olika riktningarnas tidningar? Under två år (1912-13) har 2 801 grupper stött Pravda och 750 Lutj.* Envar kan kontrollera dessa siffror, och ingen har försökt vederlägga dem.

Var finns här *aktions- och viljeenheten hos majoriteten* av "de avancerade arbetarna" och var finns här *kränkningen* av majoritetens vilja?

Trotskij's "fraktionslöshet" innebär just splittringsverksamhet i betydelsen av den skamlösaste kränkning av arbetarmajoritetens vilja.

III. Om augustiblockets sönderfall

Men det finns ännu ett sätt, och ett mycket viktigt sådant, att pröva riktigheten och sanningshalten i de beskyllningar för splittringsverksamhet, som Trotskij utslungar.

Ni finner, att just "leninisterna" är splittrarna? Gott. Låt oss anta, att ni har rätt.

Men varför har inte i så fall alla övriga fraktioner och grupper – *utan* "leninisterna" och *mot* "splittrarna" – visat att det är möjligt att upprätta enhet med likvidatorerna? ... Om vi är splitt-rare, varför har då inte ni, enhetens förkämpar, sammanslutit er inbördes och med likvidatorerna? Därigenom skulle ni ju *i handling* ha visat arbetarna möjligheten av enhet och nytta därav!

Låt oss kasta en blick på tidsföljden.

I januari 1912 förklarar "splittrarna"- "leninisterna", att de utgör partiet – *utan* likvidatorerna och *emot* dem.

I mars 1912 *förenar sig alla* grupper och "fraktioner" – likvidatorer, trotskister, Vperjod-anhängare, "partitrogna bolsjeviker" och "partitrogna mensjeviker" – i sina ryska blad och i den tyska socialdemokratiska tidningen Vorwärts mot dessa "splitt-rare". Solidariskt, enhälligt,

* T o m den 1 april 1914 gav den preliminära beräkningen 4 000 grupper för Pravda (fr o m den 1 januari 1912) och 1 000 för likvidatorerna jämte alla deras bundsförvanter.

samstämmt och enigt skäller allesamman oss för ”usurpatorer” och ”mystifikatorer” och överhopar oss med andra lika älskvärda och vänliga öknamn.

Mycket bra, mina herrar! Men vad vore lättare för er än att sluta er samman *mot* ”usurpatorerna” och ge ”de avancerade arbetarna” ett exempel på *enhet*? Om de avancerade arbetarna å ena sidan såg allas enhet mot usurpatorerna, enhet mellan likvidatorer och *icke*-likvidatorer, och å andra sidan *enbart* ”usurpatorer”, ”splittrare” osv, skulle de då inte stödja de förra??

Om meningsskiljaktigheterna endast är uppdiiktade eller uppblåsta osv av ”leninisterna” medan i verkligheten enhet *är möjlig* mellan likvidatorer, Plechanovs anhängare, Vperjod-anhängare, trotskister osv, varför har ni då inte under dessa två år bevisat det genom *ert* exempel?

I augusti 1912 asammanträdde ”förenarnas” konferens”. Genast började *avskiljandet*: Plechanovs anhängare vägrade överhuvudtaget att komma, Vperjod-anhängarna kom men avlägsnade sig sedan under protest och avslöjade hela påhittets fiktiva karaktär.

Likvidatorerna, letterna, trotskisterna (Trotskij och Semkovskij), kaukasierna och de sju ”förenade sig”. Men gjorde de det? Vi förklarade redan då, att så inte var fallet, att det endast var en slöja för att dölja likvidatorinställningen. Har händelserna vederlagt oss?

Efter jämnt ett och ett halvt år, i februari 1914, visar det sig:

- 1) Att de sju grupper faller sönder – Burjanov lämnar den.
- 2) Att i de återstående nya ”sex” Tjcheidze och Tuljakov eller någon annan inte kan ena sig om svaret till Plechanov. De förklarar i pressen att de skall svara honom, *men de kan inte svara*.
- 3) Att Trotskij, som de facto redan i flera månader varit försvunnen från Lutj, *avskiljer sig* och ger ut ”sin egen” tidskrift Borba. Han betecknar denna tidskrift som ”fraktionslös” och säger därmed klart (klart för alla som i någon mån känner till saken), att Nasja Zarja och Lutj enligt hans, Trotskijs, mening *visat sig* vara ”fraktionella”, dvs dåliga, förenare.

Om ni är förenare, bäste Trotskij, om ni påstår att enhet med likvidatorerna är möjlig, om ni tillsammans med dem har ”de i augusti 1912 formulerade grundidéernas” ståndpunkt (Borba nr 1, s 6, Från redaktionen), varför har *ni då inte själv* slutit er samman med likvidatorerna i Nasja Zarja och i Lutj?

Redan innan Trotskijs tidskrift kom ut, publicerades i Severnaja Rabotjaja Gazeta en elak notis om tidskriftens ”oklara” fysionomi och om att man ”i marxistiska kretsar talat ganska mycket” om den. Put Pravdy (nr 37) måste naturligtvis avslöja lögnen: ”i marxistiska kretsar har man talat” om Trotskijs hemliga brev mot Lutj-anhängarna; Trotskijs fysionomi och hans avskiljande från augustiblocket är fullständigt ”klara”.

4) An, de kaukasiska likvidatorernas kände ledare som en gång vågade uppträda mot L Sedov (och därför fick en offentlig avbasning av F Dan & Co), medarbetar nu i Borba. Det förblir ”oklart”, om kaukasierna nu önskar följa Trotskij eller Dan.

5) De lettiska marxisterna, som var den enda helt obestridliga organisationen i ”augustiblocket”, har *formellt* utträtt ur detta, sedan de i en resolution på sin senaste kongress (1914) förklarat, att

”förförarnas försök att till varje pris sammansluta sig med likvidatorerna (augustikonferensen 1912) har visat sig vara till ingen nytta och för-enarna har själva blivit ideologiskt och politiskt beroende av likvidatorerna”.

Så uttalade sig efter ett och ett halvt års erfarenhet en organisation, som själv intar en *neutral* ställning och inte önskar uppta förbindelse med *någotdera* av de två centra. Så mycket mera vägande måste dessa *neutrala* personers beslut vara för Trotskij!

Det torde räcka.

Personer som anklagat oss för splittringsverksamhet, för att vi inte vill eller inte kan samsas med likvidatorerna, kunde själva inte samsas med dem. Augustiblocket har visat sig vara en fiktion och har fallit sönder.

Trotskij bedrar sina läsare, när han döljer detta faktum. Våra motståndares erfarenhet har bevisat, att vi har rätt och att samarbete med likvidatorerna är omöjligt.

IV. En försonares råd till "de sju"

En redaktionell artikel i nr 1 av Borba Dumagruppens splittring innehåller en försonares råd till riksdumans" sju likvidatoriska (eller åt likvidatorernas sida lutande) deputerade.

Kärnpunkten i dessa råd är följande fras:

"att i första hand vända sig till de sex i alla fall, då samförstånd med övriga dumagrupper är nödvändigt ..." (s 29)

Det är ett förnuftigt råd som bl a förefaller att utgöra orsaken till Trotskijs meningsskiljaktigheter med Lutj-likvidatorerna. Alltsedan kampen mellan de två fraktionerna i duman började och resolutionen antogs, på sommarkonferensen 1913, har pravdisterna intagit just denna ståndpunkt. Rysslands socialdemokratiska arbetargrupp har också efter splittringen flera gånger förklarat *i pressen*, att den fortfarande intar denna ståndpunkt trots "de sjus" upprepade avståndstaganden.

Ända från början, från och med sommarkonferensens resolution, har vi trott, att *överenskommelser* ifråga om dumarbetet är önskvärda och möjliga. Om man flera gånger tillämpat sådana överenskommelser med de småborgerliga bondedemokraterna (trudovikerna), så är det självfallet så mycket möjligare och nödvändigare att nå sådana med de småborgerliga, liberala arbetarpolitikerna.

Man bör inte överdriva meningsskiljaktigheterna men man måste se verkligheten rakt i ansiktet: "de sju" består av personer som lutar åt likvidatorerna; igår följde de helt och hållet Dan, idag kastar de längtsansfullt sina blickar från Dan till Trotskij och tillbaka igen. Likvidatorerna är en grupp legalister, som avskilt sig från partiet och bedriver en liberal arbetarpolitik. Eftersom de förkastar illegaliteten kan det inte bli tal om någon enhet med denna grupp ifråga om partiets uppbyggande och arbetarrörelsen. Den som tror något annat tar i högsta grad miste, eftersom han inte tar hänsyn till de djupgående förändringar som ägt rum sedan 1908.

Men *överenskommelser* i enskilda frågor med denna grupp, som står utanför eller bredvid partiet, är naturligtvis tillåtliga: vi måste alltid tvinga såväl denna grupp som trudovikerna att välja mellan arbetarpolitiken (den pravdistiska) och den liberala politiken. Ifråga om kampen för tryckfriheten t ex har likvidatorerna visat en tydlig vacklan mellan den liberala frågeställningen med dess förnekande eller förbiseende av den illegala pressen och arbetarpolitiken som står i direkt motsättning till denna frågeställning.

Inom ramen för *dumapolitiken*, där man inte direkt för fram de viktigaste frågorna, *vilka avgörs utanför duman*, är överenskommelser med de sju liberala arbetardeputeraderna möjliga och önskvärda. På denna punkt har Trotskij gått över *från* likvidatorerna till den ståndpunkt som sommarpartikonferensen 1913 intog.

Man får bara inte glömma, att den utanför partiet stående gruppen förstår någonting helt annat med överenskommelse än vad partifolket vanligen menar. För personer utanför partiet är en

”överenskommelse” inom duman detsamma som ”*utarbetande* av en taktisk resolution eller linje”. Partifolk förstår med överenskommelse ett försök att *dra med andra* för att förverkliga partilinjén.

Trudovikerna har exempelvis inget parti. Med överenskommelse menar de ett s a s ”fritt utarbetande” av en linje, idag med kadeterna, imorgon med socialdemokraterna. Vi däremot menar alls inte detta med en överenskommelse med trudovikerna: vi har partibeslut i alla viktiga taktiska frågor och vi kommer aldrig att avvika från dessa beslut. En överenskommelse med trudovikerna betyder alltså för oss att *dra dem* över på vår sida, att *övertyga* dem om att vi har rätt och att *inte avstå* från gemensamma aktioner mot ärkerekationärerna och mot liberalerna.

I vilken grad Trotskij glömt (det är inte för ro skull han varit hos likvidatorerna!) denna elementära skillnad mellan överenskommelser från partisynpunkt och från partilös synpunkt visar följande uttalande av honom:

”Internationalens fullmäktige måste sammankalla de båda delarna av vår splittrade parlamentsrepresentation och tillsammans med dem undersöka vad som förenar och vad som skiljer dem åt ... Man kan utarbeta en detaljerad taktisk resolution, som formulerar grundprinciperna för parlamentstaktiken ...” (Nr 1, s 29f)

Detta är ett karakteristiskt och synnerligen typiskt exempel på en likvidatorisk frågeställning! Trotskij's tidskrift glömmer partiet: behöver man i själva verket tänka på en sådan småsak?

När olika partier i Europa (Trotskij tycker om att i otid tala om europeiska förhållanden) sluter överenskommelse eller sammansluts, så sker det vanligen på följande sätt. Deras representanter kommer samman och klarar framför allt ut de punkter, där det råder meningsskiljaktigheter (just det som intern ationalen också ställt på dagordningen i Ryssland, varvid den i resolutionen alls inte medtagit Kautskys oöverlagda påstående, att ”det gamla partiet inte längre finns till”). Sedan meningsskiljaktigheterna klarlagts, fastställer representanterna, vilka beslut (resolutioner, villkor osv) i taktikfrågor, organisationsfrågor osv *som måste föreläggas de båda partiernas kongresser*. Om man lyckas göra upp ett förslag till enhetliga beslut avgör kongresserna, om de skall godkännas. Om *olika* förslag görs, så behandlas de på samma sätt slutgiltigt av de båda partiernas kongresser.

Likvidatorerna och Trotskij finner endast de *europeiska* exemplen på opportunist men alls inte exemplen på europeisk partitrohet ”sympatiska”.

”En detaljerad taktisk resolution” kommer dumadeputeraderna att utarbeta!! De ryska ”avancerade arbetarna”, som Trotskij inte utan orsak är så missnöjd med, kan av detta exempel åskådligt se hur långt de små utlandsgruppernas löjliga projektmakeri i Wien och Paris har gått. De har t o m fått Kautsky att tro, att det ”inte finns något parti” i Ryssland. Men om man också ibland lyckas lura utlänningar i detta avseende, kommer likväl de ryska ”avancerade arbetarna” (med risk att ånyo framkalla den stränge Trotskij's missnöje) att skratta dessa projektmakare mitt upp i ansiktet.

”Detaljerade taktiska resolutioner”, kommer de att säga dem, ”utarbetas av våra partikongresser och partikonferenser (hur man gör hos er, partilösa, vet vi inte), så skedde t ex 1907, 1908, 1910, 1912 och 1913. Vi skall med nöje delge de oerfarna utlänningarna och även de glömska ryssarna våra partibeslut, och vi skall med ännu större nöje be representanter för ‘de sju’ eller ‘augustimännen’ eller ‘Lewica’ eller vem som helst att delge oss resolutionerna från deras kongresser och konferenser samt på deras nästa kongress väcka en bestämd fråga om förhållandet till våra resolutioner eller till den neutrala lettiska kongressens resolution 1914 osv.”

Detta kommer Rysslands ”avancerade arbetare” att säga de olika projektmakarna, detta har exempelvis Petersburgs organiserade marxister *redan sagt* i den marxistiska pressen. Vill Trotskij ignorera dessa offentliggjorda villkor för likvidatorerna? Så mycket värre för Trotskij. Vår plikt är att göra läsarna uppmärksamma på hur löjligt det är att syssla med olika slags projekt för ”sammanslutning” (av samma slag som ”augustisammanslutningen”?) utan att ta hänsyn till vad de medvetna arbetarnas majoritet i Ryssland vill.

V. Trotskijs likvidatoriska åsikter

Om sina verkliga åsikter har Trotskij bemödat sig att säga så litet som möjligt i sin nya tidskrift. Put Pravdy (nr 37) har redan anmärkt, att Trotskij inte sagt ett knyst vare sig i frågan om illegaliteten eller om kampparollen för ett legalt parti osv. Det är bl a därför som vi talar om ett fraktionsväsen av *sämsta slag* i detta fall, då en separat organisation vill uppstå *utan* varje ideologisk och politisk fysionomi.

Även om Trotskij inte velat lägga fram sina åsikter direkt, visar en hel rad ställen i hans tidskrift vilka idéer han i hemlighet lanserar eller döljer.

Redan i den första redaktionella artikeln i det första numret läser vi följande:

”Före revolutionen var socialdemokratin hos oss bara till sin idé och sina mål ett *arbetarparti*. I verkligheten var den en organisation av marxistiska intellektuella, som drog med sig den vaknande arbetarklassen.” (5)

Detta är en för länge sedan bekant liberal och likvidatorisk visa, som i verkligheten utgör början till ett *förnekande* av partiet. Denna visa bygger på förvrängning av historiska fakta. Strejkerna 1895-96 framkallade redan en arbetarnas *massrörelse*, vilken både ideologiskt och organisatoriskt var förbunden med socialdemokratin. Och då skulle alltså ”de intellektuella ha *dragit med sig* arbetarklassen” till dessa strejker, till den ekonomiska och icke-ekonomiska agitationen!!?

Eller ta de exakta uppgifterna om statsförbrytelser under åren 1901-03 jämfört med föregående period.

Av hundra deltagare i befrielse rörelsen (vilka anklagats för statsförbrytelse) sysselsatte sig följande med:

Perioder	Jordbruk	Industri och handel	Fria yrken och studerande	Obestämmd eller ingen sysselsättning
1884 – 90	7,1	15,1	53,3	19,9
1901 – 03	9,0	46,1	28,7	8,0

Vi ser, att på 1880-talet, när det ännu inte fanns något socialdemokratiskt parti i Ryssland, när rörelsen var ”narodistisk”, var de intellektuella i majoritet och utgjorde mer än hälften av deltagarna.

En helt annan bild har vi 1901-03, då det redan fanns ett socialdemokratiskt parti, då den gamla Iskra verkade. De intellektuella utgjorde redan en *minoritet* av deltagarna i rörelsen, *arbetarna* (”industri och handel”) var redan betydligt fler än de intellektuella, och arbetarna och bönderna tillsammans utgjorde mer än hälften av hela antalet.

Just i kampen mellan riktningarna inom marxismen framträdde en småborgerligt intellektuell *flygel* inom socialdemokratin, vilken började med ”ekonomismen” (1895-1903) och fortsatte med ”mensjevismen” (1903-08) samt ”likvidatorerna” (1908-14). Trotskij upprepar det likvidatoriska förtalet mot partiet men vågar inte beröra historien om riktningarnas tjuguariga kamp inom partiet.

Här följer ett annat exempel:

”Den ryska socialdemokratien har i sitt förhållande till parlamentarismen genomgått samma tre stadier ... [som i andra länder] först ’bojkott’ ... sedan ett principiellt erkännande av parlaments-taktiken, men ... [ett förträffligt ’men’, samma ’men’, som Sjtjedrin översatt med orden: öronen växer inte högre än pannan, nej, det gör de inte!] med rent agitatoriska syften ... och slutligen dagskravens framförande från dumatribunen ...” (Nr 1, s 34)

Återigen en likvidatorisk förvrängning av historien. Skillnaden mellan andra och tredje stadiet är uttänkt för att smugla in ett försvar av reformismen och opportunisten. Bojkotten har inte utgjort ett stadium i ”socialdemokratiens inställning till parlamentarismen” *vare sig* i Europa (där det fanns och finns anarkism) *eller* i Ryssland, där exempelvis bojkotten mot den bulyginska duman *endast* riktade sig mot en bestämd institution, *aldrig* förknippades med ”parlamentarismen” och hade framkallats av den egenartade kampen mellan liberalismen och marxismen om angreppets fortsättning. Hur denna kamp påverkade kampen mellan de två riktningarna inom marxismen säger Trotskij inte ett ord om!

Om man åberopar sig på historien, måste man klargöra de konkreta frågorna och de olika riktningarnas klassursprung. Den som önskar undersöka klasskampen och kampen mellan riktningarna om deltagandet i den bulyginska duman på ett marxistiskt sätt, kommer där att se ursprunget till den liberala arbetarpolitiken. Men Trotskij ”åberopar sig” på historien för att *kringgå* de konkreta frågorna och *konstruera* ett rättfärdigande eller någonting som liknar ett rättfärdigande för de nutida opportunisterna!

”... Faktiskt använder sig alla riktningar”, skriver han, ”av samma kamp- och uppbyggnads-metoder.” ”Skriken om den liberala faran inom vår arbetarrörelse är helt enkelt en grov sekteristisk karikatyr av verkligheten.” (Nr 1, s 5 och 35)

Detta är ett mycket tydligt och ett mycket ettrigt försvar för likvidatorerna. Men vi tar oss ändå friheten att anföra bara ett litet faktum av nyare datum – Trotskij strör bara fraser omkring sig, men vi skulle vilja att arbetarna själva tänkte över fakta.

Ett faktum är att Severnaja Rabotjaja Gazeta i numret för den 13 mars skrev:

”I stället för att framhäva den bestämda, konkreta uppgift som arbetarklassen står inför – att tvinga duman att avslå lag förslaget [om pressen] – ställer man upp den svävande formeln om kamp för de ’oavkortade parollerna’ och gör samtidigt reklam för den illegala pressen, vilket bara kan försvaga arbetarnas kamp för sin legala press.”

Detta är ett dokumentariskt, klart och exakt försvar för den likvidatoriska politiken och en kritik mot den pravdistiska. Finns det verkligen en läskunnig människa som vill påstå, att båda riktningarna i denna fråga använder ”samma kamp- och uppbyggnadsmetoder”? Finns det en läskunnig människa som vill påstå, att likvidatorerna härvidlag *inte* bedriver *liberal* arbetarpolitik? Att den liberala faran inom arbetarrörelsen här är ett påhitt?

Trotskij undviker fakta och konkreta hänvisningar just därför att de skoningslöst vederlägger alla hans ettriga utfall och svävande fraser. Det är naturligtvis mycket lätt att inta en pose och tala om ”en grov sekteristisk karikatyr”. Det är heller inte svårt att tillägga en ännu ettrigare och mera uppblåst fras om att ”befria sig från det konservativa fraktionsväsendets slaveri”.

Men är inte detta alltför billigt? Är inte detta vapen hämtat ur arsenalen från den tid då Trotskij glänste inför gymnasisterna?

”De avancerade arbetarna” som Trotskij vredgas på, önskar likväl få ett klart och otvetydigt svar: Godkänner ni den ”kamp-och uppbyggnadsmetod” som exakt kommer till uttryck i den anförda värderingen av den konkreta politiska kampanjen? Ja eller nej? Om ja, då är detta liberal arbetarpolitik, det är förräderi mot marxismen och mot partiet och att tala om ”fred”

eller "enhet" med en *sådan* politik, med de grupper som genomför *den*, betyder att bedra sig själv och andra.

Om nej, så säg det rent ut. Med fraser kan man inte imponera på den nutide arbetaren, inte tillfredsställa och inte heller skrämma honom.

För övrigt: den politik som förkunnas av likvidatorerna i det anförda citatet är dum till och med ur liberal synpunkt, ty lagens antagande i duman beror på sådana "zemstvo-oktiabrister" som Bennigsen, vilken redan bekänt kort i utskottet.

* * *

De som varit med länge i den marxistiska rörelsen i Ryssland känner utmärkt väl figuren Trotskij, och det lönar sig inte att ala om honom för dem. Men den unga arbetargenerationen känner inte denna figur, och man måste tala om honom, ty han är en figur som är typisk för alla de fem små utlandsgrupperna, vilka de facto också vacklar mellan likvidatorerna och partiet.

På den gamla Iskras tid (1901-03) kallade man dem, som vacklade och gick över från "ekonomisterna" till "iskraiterna" och tillbaka igen, för "tusjinska överlöpare" (så kallades under Stora oredan i Ryssland" de krigare som löpte över från ett läger till ett annat).

När vi talar om likvidatorriktningen, avser vi en viss ideologisk strömning, som växt upp under flera år, som har sina rötter i "mensjevismen" och "ekonomismen" under marxismens tjuguariga historia och som är förbunden med politiken och ideologin hos en bestämd klass, nämligen den liberala bourgeoisie.

De "tusjinska överlöparna" påstår sig stå över fraktionerna av den enda orsaken att de "lånar" idéer av en fraktion idag och av en annan imorgon. Trotskij var en ivrig "iskrait" 1901-03, och Rjazanov betecknade hans roll på kongressen 1903 som "den leninska knölpåken". I slutet av 1903 var Trotskij ivrig mensjevik, dvs han hade löpt över från iskraiterna till ekonomisterna; han proklamerade att "det ligger en avgrund mellan den gamla och den nya Iskra". Åren 1904-05 lämnade han mensjevikerna och intog en vacklande ståndpunkt, än samarbetade han med Martynov (ekonomisten), än förkunnade han den orimliga vänster-vridna "permanenta revolutionen". Åren 1906-07 närmade han sig bolsjevikerna och våren 1907 förklarade han sig vara solidarisk med Rosa Luxemburg.

Under sönderfallets period gick han efter en lång "fraktionslös" vacklan åter åt höger och i augusti 1912 bildade han block med likvidatorerna. Nu överger han dem åter men upprepar i *själva verket* deras eländiga idéer.

Sådana typer är karakteristiska som spillror av gårdagens historiska bildningar och formationer, då arbetarnas massrörelse i Ryssland ännu slumrade och vilken liten grupp som helst hade "armbågsrum nog" att framställa sig som riktning, grupp eller fraktion – kort sagt som en "stat" som diskuterar om sammanslutning med andra.

Den unga arbetargenerationen måste noga känna till med vem den har att göra, då otroliga anspråk ställs av personer vilka absolut inte vill ta hänsyn *vare sig* till de partibeslut, som från 1908 bestämt och fastställt förhållandet till likvidatorerna, eller till erfarenheterna hos den nutida arbetarrörelsen i Ryssland, vilken i verkligheten skapat en majoritets *enhet* på basis av fullständigt erkännande av nämnda beslut.

Prosvesjtjenije nr 5, maj 1914

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 25, s 183-261